Gemeente Het Hogeland
Ingekomen d.d.
12 NOV 2019
Nr. 2-HHL-014324
0042116

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Het Hogeland
T.a.v. de heer H. Kastermans (raadsadviseur)
Postbus 26
9980 AA UITHUIZEN

Datum	Behandeld door	Ons kenmerk
8 november 2019	Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE	2019-AP-30005001

Onderwerp
Auditplan 2019

Geachte gemeenteraad,

Bijgaand ontvangt u ons auditplan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2019 van de gemeente Het Hogeland. Dit plan geeft een gedetailleerd overzicht van onze controleaanpak, de reikwijdte van onze controle en onze communicatie en rapportages richting uw gemeente.

In het controlejaar 2019 zal onze accountantscontrole worden uitgevoerd op basis van het principe van ´continuous auditing´. Naast de op ´geijkte´ vaste controlemomenten worden onze controle-werkzaamheden (nog) meer verspreid uitgevoerd. Middels deze controlemethodiek zullen de 'piekmomenten' voor uw organisatie verminderen. Daarnaast wordt de toegevoegde waarde van onze bevindingen en signaleringen verhoogd vanwege de tijdige en frequente rapportering hiervan. Dit stelt uw organisatie in staat om tijdig bij te sturen daar waar noodzakelijk.

Op basis van de verwachtingen en de ontwikkelingen in de regelgeving en binnen uw gemeente hebben wij een aantal aandachtsgebieden vastgesteld en opgenomen in het auditplan 2019.
Deze aandachtsgebieden hebben betrekking op zowel de interimcontrole als de jaarrekeningcontrole.

Met vriendelijke groet,
Astrium Overheidsaccountants B.V.

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Astrium Overheidsaccountants B.V.
Edelgasstraat 57, 2718 SX Zoetermeer
www.astrium.nl

Tel: (079) 36 23 613
Fax: (079) 361 57 77
info@astrium.nl

IBAN NL10RABO0322622360
BTW nr. NL810591625B01
KVK: 34168056

AUDITPLAN 2019

gemeente
Het Hogeland

Inhoudsopgave

1. Opdracht **4**

1.1. Doel van de controle 4

1.2. Scope van de controle 4

2. Ontwikkelingen **5**

2.1. Actualiteiten en speerpunten in de controle 5

3. Controleaanpak **6**

3.1. Controlestrategie 6

3.2. Organisatie van onze controle 7

3.2.1 Risicoanalyse 9

3.2.2 Interne beheersing 12

3.2.3 Rol van de gemeente 13

3.3. Fraude en integriteit 13

4. Rapportage en evaluatie **14**

4.1. Rapportages 14

4.2. Goedkeuringstoleranties 16

4.3. Evaluatie kwaliteit dienstverlening 16

Bijlage 1: Tijdschema controlewerkzaamheden Astrium t.b.v. de gemeente Het Hogeland **17**

1. Opdracht

1.1. Doel van de controle

Astrium Overheidsaccountants B.V. (hierna: "Astrium") fungeert voor het boekjaar 2019 als externe accountant van de gemeente Het Hogeland. In dit auditplan is onze controleaanpak voor het boekjaar 2019 uitgewerkt. Dit auditplan is bedoeld om tot een goede afstemming te komen van de door de gemeente Het Hogeland en Astrium te verrichten werkzaamheden en de daarmee samenhangende verantwoordelijkheden in het kader van de jaarrekening- en overige specifieke projectsubsidies. Dit teneinde een effectieve en efficiënte controle te kunnen realiseren. Wij zullen fungeren als accountant van uw gemeente met het doel te onderzoeken of de jaarrekening aan de in de wet gestelde eisen voldoet. De uitslag van ons onderzoek zullen wij weergeven in een controleverklaring die aangeeft of:

- de jaarrekening van de gemeente Het Hogeland een getrouw beeld geeft van zowel de baten en lasten als de grootte en samenstelling van het vermogen en is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV);

- de baten en lasten van de gemeente Het Hogeland, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dat wil zeggen dat deze in overeenstemming zijn met de begroting en van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder verordeningen en bestuursbesluiten die een nadere uitwerking zijn van externe regelgeving. De rechtmatigheidscontrole van de accountant richt zich alleen op de financiële beheersingshandelingen als gevolg van deze wet- en regelgeving;

- het jaarverslag van de gemeente Het Hogeland met de jaarrekening verenigbaar is.

1.2. Scope van de controle

In het kader van ons onderzoek naar de getrouwheid en (begrotings)rechtmatigheid van de jaarrekening voeren wij een (interim)controle uit waarbij wij onder andere de adequate opzet, het bestaan en de effectieve werking van de administratieve organisatie en de interne beheersing (hierna: AO/IB) onderzoeken. Deze werkzaamheden voeren wij uit voor zover dat noodzakelijk is voor de uitvoering van onze opdracht tot controle van de jaarrekening.

Onze controles zijn niet ingericht op het ontdekken van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing.

2. Ontwikkelingen

2.1. Actualiteiten en speerpunten in de controle

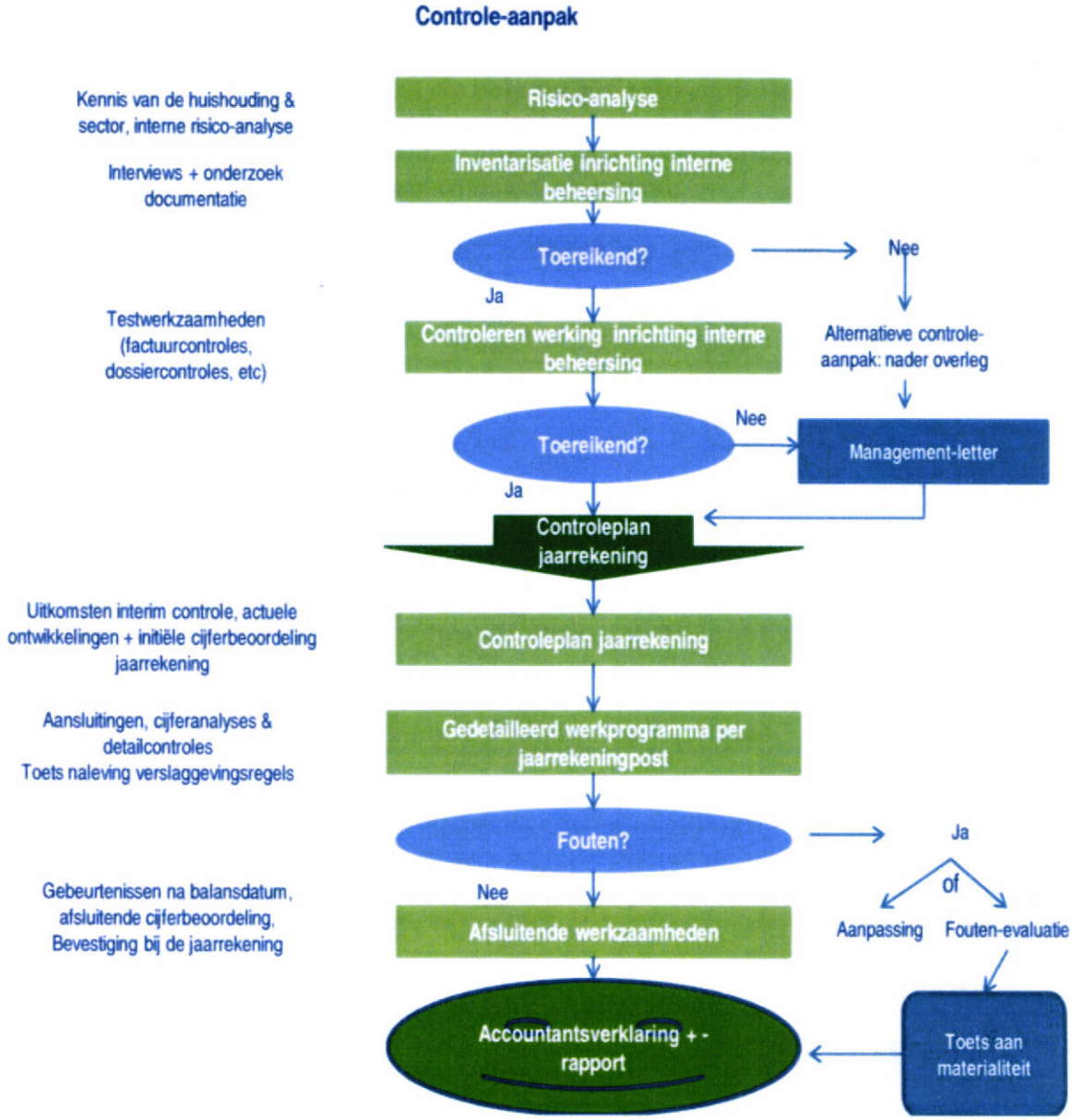
Het is voor ons van essentieel belang om voldoende begrip te hebben van uw gemeente, activiteiten en risico's, omdat wij hierdoor onze controleaanpak meer specifiek kunnen maken en samen met u kunnen focussen op de aandachtsgebieden die voor u relevant zijn. Indien zich gedurende het jaar nog andere ontwikkelingen voordoen, betrekken wij dat vanzelfsprekend eveneens bij onze controleaanpak.

Om onze kennis van de ontwikkelingen bij de gemeente up-to-date te houden, is het van belang om regelmatig contact te hebben met de belangrijkste interne stakeholders. Daarom nemen wij het initiatief om periodiek contact te hebben met deze stakeholders om de laatste ontwikkelingen door te spreken. Daarnaast volgen wij de nieuwsberichten en nemen wij kennis van de notulen van de raad en het college. Ook de actuele ontwikkelingen in de sector volgen wij op de voet. Als daar aanleiding toe is, informeren wij u direct. Wij zullen de gemeente via onze nieuwsbrieven en LinkedIn-pagina informeren, indien er nieuwe ontwikkelingen in de wetgeving zijn. Onze risicoanalyse en specifieke aandachtspunten voor de jaarrekening komen in hoofdstuk 3 aan de orde.

3. Controleaanpak

3.1. Controlestrategie

In dit hoofdstuk geven wij een overzicht van de structuur van onze controle en de hoofdlijnen van onze controleaanpak, inclusief de uitkomsten van onze initiële risico-inschatting. Zoals in het hierna opgenomen schema is uiteengezet, begint onze controle met een update van onze kennis van uw organisatie, gevolgd door een inschatting en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en het uitvoeren van een nauwkeurig risicoanalyse tijdens de planningsfase. De uitkomsten van de risicoanalyse en de toetsing van de effectiviteit van de interne beheersingsmaatregelen bepalen de omvang van onze gegevensgerichte werkzaamheden tijdens de eindejaarscontrole. In het volgende schema hebben wij onze controleaanpak gevisualiseerd:

3.2. Organisatie van onze controle

Een gezamenlijke focus en ambitie zorgt voor een effectieve en efficiënte (accountants)controle

Onze controlefilosofie is dat bij een goede financiële beheersing van de interne bedrijfsprocessen door de gemeente, onze controle slechts de goede werking van de interne beheersing hoeft vast te stellen. Dit is de zogenoemde procesgerichte controle. Uitgangspunt hierbij is dat uw interne beheersingsmaatregelen waarborgen dat u de belangrijkste financieel-beheersmatige risico's waarmee u wordt geconfronteerd, onderkent en beheerst en voorts dat uw interne (tussentijdse) financiële informatievoorziening op betrouwbare wijze plaatsvindt. Aangevuld met de door uw gemeente uitgevoerde verbijzonderde interne controles (VIC), waar wij voor onze controle gebruik van zullen maken.

Onze procesgerichte controle beoogt te toetsen of de 'controls' van de bedrijfsvoering in de praktijk ook daadwerkelijk functioneren. Daarbij wordt gekeken naar de wijze van totstandkoming van de cijfers. Indien wij tijdens de interimcontrole kunnen vaststellen dat de interne beheersing gedurende een langere periode werkt, kunnen wij hiervan gebruikmaken tijdens onze eindejaarscontrole. Dit vertaalt zich concreet terug in het feit dat tijdens de eindejaarscontrole geen arbeidsintensieve gegevensgerichte controles meer op de processen worden verricht. Wij kunnen immers steunen op uw control-framework inclusief de daarbij behorende interne controles. In dat kader stellen wij voor om onze controle, nog meer dan vorig jaar, op basis van continuous auditing in te richten.

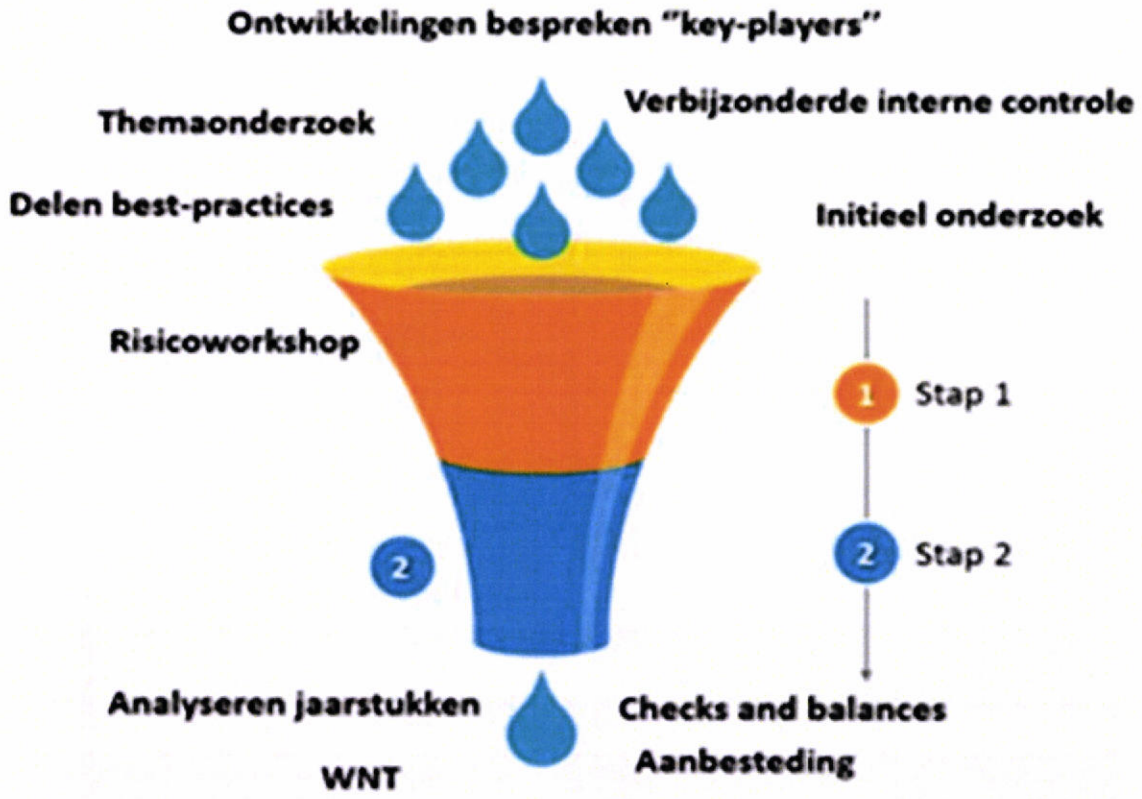
Met continuous auditing wordt de controle tussentijds geëvalueerd en geoptimaliseerd voor de gemeente Het Hogeland

Continuous auditing is net als continuous monitoring een moderne vorm van auditing. Ook hierbij worden afwijkingen direct gesignaleerd en gerapporteerd. Statische controles zijn volgens onze controlefilosofie verleden tijd. Met continuous auditing worden de controles periodiek, proactief en met de juiste diepgang uitgevoerd. De voordelen van continuous auditing zijn:

1. Een focusverlegging van statische en traditionele controles, naar meer periodieke controles, proactief en met aandacht voor de juiste onderwerpen voor de gemeente. Bijvoorbeeld door tussentijds de naleving van de EU-aanbestedingsregels, WNT en wet Fido te toetsen of door in februari de Sisa-bijlage en grondexploitaties op hoofdlijnen te controleren;
2. Minder kostbare voorbereiding van gegevensgerichte controlewerkzaamheden;
3. Geen traditionele jaarlijkse audit(planning) meer, wel een dynamische planning op basis van de continuous auditing uitkomsten;
4. Vermindering van de auditinspanningen, vanwege een vergroting van de effectiviteit.

Astrium gelooft in het principe van continuous auditing en stelt deze aanpak ook voor bij de gemeente. Dit principe kan naar onze mening worden uitgelegd door het periodiek monitoren en controleren van uw organisatie. Met het toepassen van continuous auditing komt de organisatie nog meer tussentijds in control.

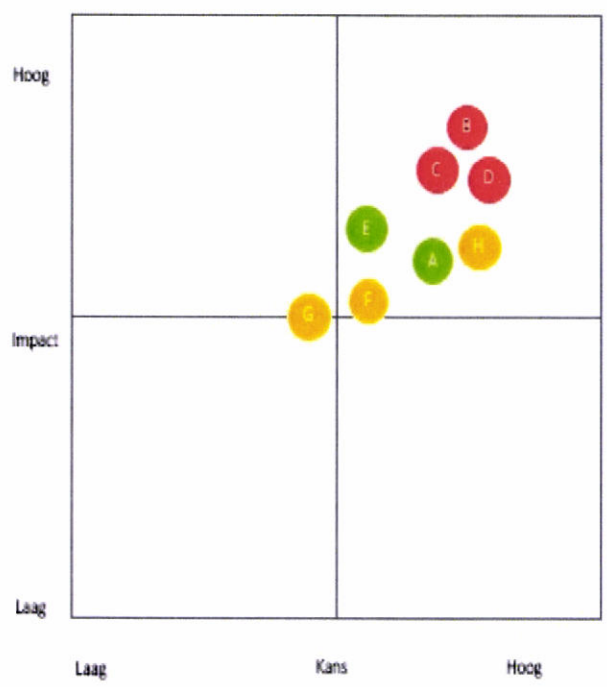
Wij hanteren voor continuous auditing de volgende tweetrapsraket als uitgangspunt:

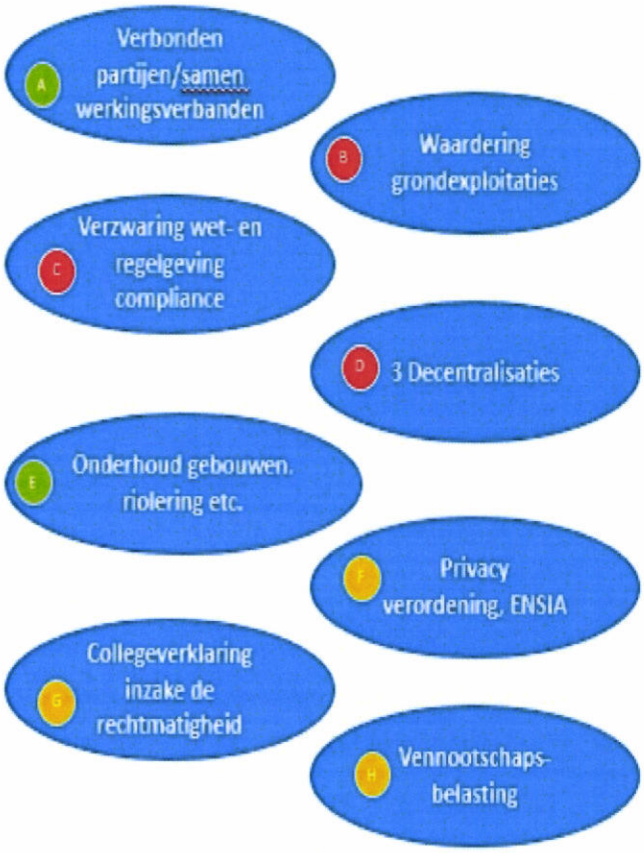

1. Het opstellen van een jaarrekening is een dynamisch en continue traject. Wij starten dan ook al met de voorbereidingen van de jaarrekeningcontrole net na de zomervakantie van het huidige boekjaar. Tijdens de interimcontrole hebben wij een gesprek met de medewerkers van het team planning en control, directie en de key-players van uw gemeente om de belangrijkste wijzigingen voor de jaarrekening te bespreken. Hierdoor heeft de gemeente al in een vroeg stadium inzicht in de belangrijkste wijzigingen. Daarnaast informeren wij u periodiek over de laatste stand van zaken op het gebied van de fiscale en juridische ontwikkelingen via onze nieuwsbrief. Wij stellen tevens voor om deze wijzigingen eveneens (periodiek) te presenteren in een intern overlegorgaan van de gemeente teneinde 'alle neuzen dezelfde kant op te krijgen'.
2. Wij verdelen de jaarrekeningcontrole in diverse hoofdonderwerpen (de zogenaamde brokken). U kunt hierbij denken aan de personele kosten, grondexploitaties, voorzieningen, materiële kosten, WNT-opgaves, sociaal domein, EU-aanbestedingen en algemene uitkering en overige opbrengsten. Wij zijn van mening dat de laatste checks and balances op een groot deel van de jaarrekeningposten reeds medio februari/maart kunnen plaatsvinden. Uitgaande van een optimale beheersing van de processen en een continue up-to-date financiële administratie maken het mogelijk deze controle tijdig af te ronden. Hiermee wordt voorkomen dat in een laat stadium mogelijke 'discussies' ontstaan over de aard, reikwijdte en omvang van bepaalde jaarrekeningposten en naleving van relevante wet- en regelgeving.

3.2.1 Risicoanalyse

Tijdens de planningsfase gaan wij na welke externe en interne factoren en ontwikkelingen voor de gemeente van belang zijn. Daarbij nemen wij kennis van de strategie en daaruit geformuleerde doelstellingen en verkrijgen wij inzicht in de belangrijkste processen binnen de gemeente en de daarop gerichte beheersingsstructuur. In de verantwoording identificeren wij de belangrijkste processen en posten. Ten slotte identificeren wij de risico's op basis van de verkregen inzichten. Bij de start van het controlejaar 2019 onderkennen wij de onderstaande bruto-risico's (risico's vóór uitvoering van de interne beheersingsmaatregelen) voor Het Hogeland:

Een risicogerichte audit met aandacht voor de zaken die er echt toe doen!

Wij focussen in onze controleaanpak op de voor de gemeente belangrijkste risico's die hun weerslag hebben op de jaarverslaggeving en rechtmatigheidsoordeel:

- 3 Decentralisaties;
- Voorzieningen;
- Vennootschapsbelasting;
- Waardering grondexploitaties;
- Collegeverklaring inzake de rechtmatigheid;
- WNT.

3 Decentralisaties

Vanaf 1 januari 2015 zijn meerdere taken in relatie tot de jeugdzorg en het sociaal domein overgeheveld van de provincie naar de gemeenten. Gemeenten besteden deze (zorg)taken in belangrijke mate uit aan (jeugd)zorgorganisaties en sociale wijkteams. De gemeente blijft in belangrijke mate wel verantwoordelijk voor de rechtmatige aanwending c.q. prestatielevering van aan (jeugd)zorgorganisaties gestorte bedragen.

Om de registratie- en verantwoording van deze middelen in de gemeentelijke jaarrekening goed te laten verlopen is het belangrijk dat heldere afspraken worden gemaakt met de (jeugd)zorgorganisaties (contracten). Bij de interimcontrole 2019 toetsen wij de afspraken die zijn opgenomen in de contracten, zodat er bij de jaarrekening geen problemen ontstaan. Bevindingen en signaleringen worden gerapporteerd in de managementletter.

Voorzieningen

Wij toetsen of de voorzieningen van de gemeente toereikend zijn. Daarbij beoordelen wij specifiek of de gevormde voorzieningen voldoen aan de eisen en voorwaarden van het BBV. In artikel 44 van het BBV is opgenomen dat voorzieningen (alleen) gevormd moeten worden voor:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;

2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;

3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;

4. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Overigens geldt dat altijd voldoende onderbouwing aanwezig dient te zijn alvorens een voorziening gevormd mag worden.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 2016 vallen gemeenten (voor bepaalde activiteiten onder bepaalde voorwaarden) onder de werking van de Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb). Deze wijziging is ingevoerd om publiekrechtelijke lichamen op dezelfde wijze te behandelen als private organisaties. Uw gemeente heeft de activiteiten geïnventariseerd die (mogelijk) belastingplichtig worden als gevolg van de invoering van de vennootschapsbelasting.

Bij de interim- en jaarrekeningcontrole toetsen wij in samenspraak met uw belastingadviseur of de gemeente wel/niet Vpb plichtig is.

Waardering grondexploitaties

Grondexploitatieprojecten vragen om meerdere redenen om extra aandacht in de accountantscontrole. Het zijn vaak projecten met een hoge boekwaarde en een lange doorlooptijd. De actualisatie van een grondexploitatie is noodzakelijk, maar ook tijdrovend.

De commissie BBV heeft in 2019 de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep genomen. De reden hiervoor is het grote aantal notities, vraag & antwoord en handreikingen op het gebied van grondexploitaties. Dit veroorzaakte onduidelijkheid over de regelgeving. De regelgeving is nagenoeg gelijk gebleven aan de bestaande, enkel samengevat in één notitie.

Daarnaast heeft de commissie BADO een notitie uitgebracht met verwachtingen van gemeenten omtrent de dossier vorming bij gemeenten over grond exploitaties.

Bij de interimcontrole 2019 toetst Astrium in samenspraak met uw gemeente vooruitlopend op de jaarrekeningcontrole 2019 alvast de status van de grondexploitatieprojecten. Er worden afspraken gemaakt over welke informatie Astrium nodig heeft om de uitgangspunten/schattingen van de gemeente goed te kunnen beoordelen tijdens de eindejaarscontrole.

Collegeverklaring inzake de rechtmatigheid
Er komt een wetswijziging, die gericht is op het afgeven van een in control(rechtmatigheids)verklaring door het college. Deze rechtmatigheidsverklaring wordt momenteel nog door de accountant afgegeven, maar zal na de wetswijziging door het college worden afgegeven. Wij dienen wel te beoordelen of de rechtmatigheidsverklaring van het college getrouw is. De voordelen van een in control statement zijn de 'politieke aanspreekbaarheid' van het college, een kwaliteitsverhogend effect op de bedrijfsvoering en het eerder en scherper voeren van de discussie tussen college en raad over de rechtmatigheid van de uitgaven en minder met de accountant.

Een belangrijke schakel om dit realiseerbaar te maken is de kwaliteit van de administratieve organisatie en de (verbijzonderde) interne controleonderzoeken. Zij vormen tezamen de twee belangrijkste onderdelen voor een optimaal intern beheersingssysteem. Wij zullen hierover tijdens de interimcontrole rapporteren en gevraagd dan wel ongevraagd adviezen geven over de verbeterpunten ten aanzien van uw controlsituatie.

WNT
Rekening houdend met de complexiteit en de maatschappelijke aandacht voor deze wetgeving, zal hier extra aandacht aan besteed worden voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole. De gemeente voert tussentijds interne controlewerkzaamheden uit op de naleving van de WNT. Wij toetsen tussentijds de door de gemeente uitgevoerde controlewerkzaamheden.

SISA
De procedure die de gemeente moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is voor het controlejaar 2019 niet wezenlijk gewijzigd. De gemeente dient in een vast, voorgeschreven stramien de SiSa in te leveren bij de provincie. Wij gaan de SiSa-bijlage controleren op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2019.

Hierbij stellen wij de juistheid van de gegevens in de SiSa-bijlage vast. Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage.

Aandachtspunten vanuit de auditcommissie
Tijdens de vergadering van oktober 2019 zijn de volgende aandachtspunten vanuit de auditcommissie meegegeven voor de accountantscontrole 2019.

Aandachtspunt	Rapportagemoment
De GR Werkplein Ability is opgegaan in de gemeentelijke organisatie. Bij de positionering is aangegeven dat de financiële gevolgen van de maatschappelijke effecten te volgen moeten zijn zodat de raad hierop kan sturen. Ook zouden de commerciële activiteiten van de voormalige GR in de werkmaatschappij ondergebracht worden. De vraag is om bij de interimcontrole vast te stellen of genoemde financiële gevolgen zichtbaar zijn (zodat hier op gestuurd kan worden) en of de kosten en opbrengsten van de commerciële activiteiten afzonderlijk verantwoord zijn.	Managementletter (interimcontrole)
In het auditplan is met betrekking tot de jeugdzorg en de WMO reeds opgenomen dat de afspraken die zijn opgenomen in de contracten worden getoetst. Dit om de verantwoording in de jaarrekening goed te laten verlopen. Naast deze controle graag aandacht voor de kwaliteit van de (interne) toetsing van de werkelijke uitgaven versus de gebudgetteerde / begrote bedragen. Daarnaast graag de kwaliteit van de redenen bij (eventuele) verschillen en de te verwachten (totale jaar-) omvang hiervan op haar merites toetsen.	Accountantsverslag (jaarrekening)

3.2.2 Interne beheersing

Reguliere processen
De belangrijkste transactiestromen binnen de gemeente zijn onder andere personeelskosten, overige bedrijfskosten, investeringen, sociaal domein, sociale uitkeringen, grondexploitaties en opbrengsten (o.a. algemene uitkering). De opzet en het bestaan van de key controls met betrekking tot de belangrijke transactiestromen worden jaarlijks door ons vastgesteld. De werking van de interne controlemaatregelen van deze transactiestromen wordt minimaal eens in de drie jaar vastgesteld.

Wij toetsen de werking van de key controls van de transactiestromen op basis van het onderstaande roulatieschema. De gemeente is heringedeeld in 2019, waardoor we dit roulatie schema niet zullen toepassen. Alle processen zullen op key controls worden getoetst.

Toetsen key controls in processen	2019
Personeelskosten	Ja
Overige bedrijfskosten (incl. betalingsverkeer)	Ja
Investeringen (incl. projectmanagement)	Ja
Sociaal domein	Ja
Sociale uitkeringen	Ja
Grondexploitaties	Ja
Opbrengsten (o.a. algemene uitkering)	Ja
Treasury	Ja
Financiële verslaggeving en administratie	Ja
Begrotingsproces (incl. totstandkoming)	Ja

Wij kiezen er voor om alle processen dit (eerste) jaar te controleren en hierover te rapporteren in onze managementletter. Bij het uitvoeren van onze interimcontrole richten wij ons voornamelijk op de aanwezige interne beheersingsmaatregelen binnen uw organisatie. De planning- en beheersingsmaatregelen van de gemeente, de betrouwbaarheid van de actuele gerapporteerde cijfers en de kwaliteit van de analyse van de beoordeling van de kwartaalrapportages zijn belangrijke elementen voor het vaststellen van de effectieve werking van de beheersingsmaatregelen.

Wij zullen de uitkomsten van onze werkzaamheden met betrekking tot de opzet, het bestaan en de effectiviteit van het toezicht op de beheersingsmaatregelen evalueren en onze bevindingen opnemen in onze rapportages.

De effectiviteit van de beheersingsmaatregelen heeft een effect op onze strategie voor de eindejaarscontrole. Indien de gemeente, haar interne controlemaatregelen intensiveert waarop wij kunnen steunen des te minder arbeidsintensieve (gegevensgerichte) controlewerkzaamheden door Astrium moeten worden uitgevoerd.

3.2.3 Rol van de gemeente

In het kader van de jaarrekeningcontrole voorzien wij de volgende taken voor de key-functionarissen van de gemeente:

- Het opleveren van alle benodigde documentatie voor de evaluatie van de interne beheersingsmaatregelen overeenkomstig de zogeheten lijst op te leveren stukken (LOTS);
- Het verzamelen van de informatie voor de gegevensgerichte controlewerkzaamheden waaronder het uitvoeren van de deelwaarneming/steekproef op de geselecteerde onderdelen in het controleplan;
- Het waarborgen van de kwaliteit van de balansdossiers (in overeenstemming met onze LOTS-list) zodat deze bij aanvang van onze controle op orde zijn. In verband met de digitale aanlevering wordt gebruik gemaakt van de portal.

De gemeente is verantwoordelijk dat op basis van functiescheiding (door de gemeente) wordt getoetst of uw medewerkers de bovenstaande taken toereikend uitvoeren en aanleveren bij de accountant.

3.3. Fraude en integriteit

Op grond van onze beroepsregels en de internationale afspraken moeten wij bij de uitvoering van onze controle aandacht besteden aan signalen met betrekking tot fraude.

Hoewel onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude kunnen wij gebeurtenissen of voorwaarden signaleren die duiden op motieven/druk om fraude te plegen of gelegenheden om fraude te plegen. Zulke gelegenheden worden frauderisicofactoren genoemd.

Frauderisicofactoren duiden niet noodzakelijkerwijs op het bestaan van fraude, echter, ze zijn vaak wel aanwezig in situaties waar fraude voorkomt. Adequate interne beheersingsmaatregelen voorkomen grotendeels de belangrijkste frauderisico's binnen uw organisatie. Wij zullen deze interne beheersingsmaatregelen conform paragraaf 3.2.2. van dit auditplan dan ook periodiek toetsen.

Frauderisicofactoren kunnen in verschillende fases van onze controleopdracht en uit verschillende bronnen worden gesignaleerd, zoals:

- Tussentijdse cijfers;
- Initiële uitkomsten van ons onderzoek naar de interne beheersingsmaatregelen;
- Externe informatiebronnen;
- Overleg tussen teamleden en relevante bevindingen gedurende de fases van de controleopdracht.

Tijdens de interimcontrole 2019 zullen wij de belangrijkste frauderisicofactoren in kaart brengen. Vervolgens zullen wij voor deze frauderisicofactoren nagaan welke interne beheersingsmaatregelen (in opzet en bestaan) door uw organisatie zijn ondernomen om het risico op fraudes te mitigeren. Ten slotte controleren wij of deze interne beheersingsmaatregelen ook daadwerkelijk adequaat werken in de praktijk. In onze rapportages zullen wij rapporteren over deze specifieke controle op de frauderisicofactoren.

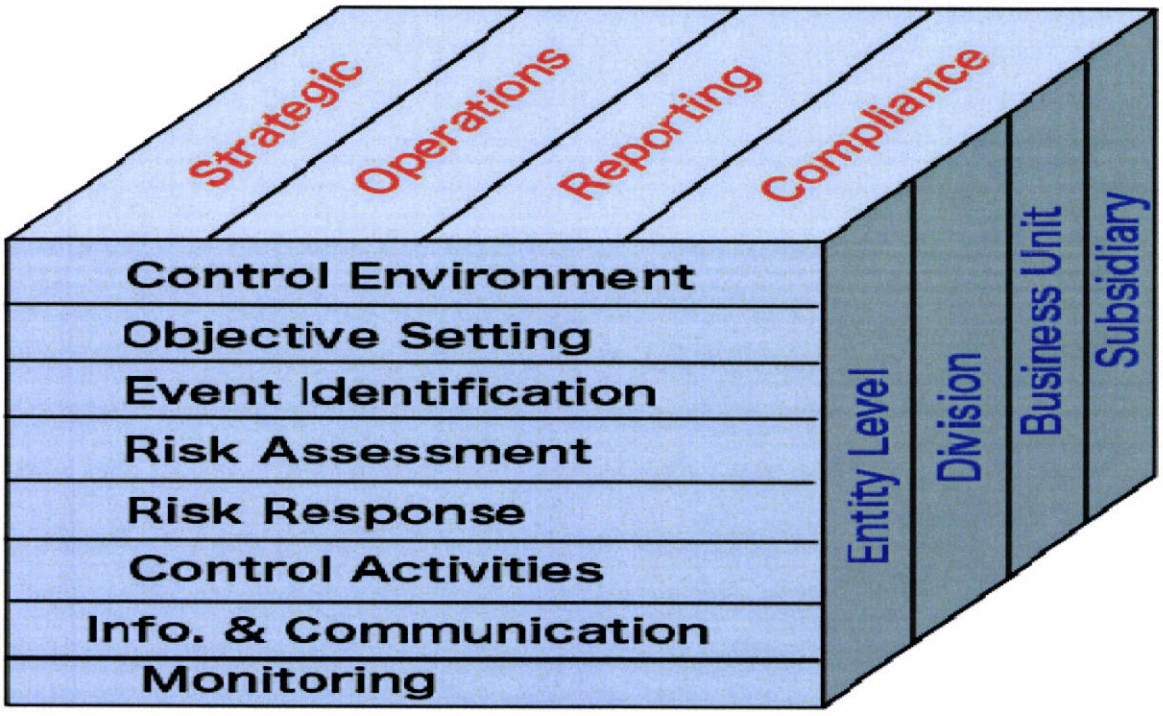
4. Rapportage en evaluatie

4.1. Rapportages

Wij streven er in het bijzonder naar om constructieve en tijdige aanbevelingen die de aandacht van uw organisatie vragen te rapporteren en daarmee zo veel mogelijk toegevoegde waarde aan uw organisatie te bieden. Dit als natuurlijk uitvloeisel van onze werkzaamheden in het kader van onze controle van de jaarrekening. Onze primaire rapportages en formele communicatie zijn:

- Auditplan;
- Rapportages (managementletter en boardletter) over de interimcontrole bevindingen aan de gemeente;
- Accountantsverslag aan de gemeente;
- Controleverklaring bij de jaarrekening 2019.

Voor de gemeente maken wij gebruik van het COSO-framework om de administratieve organisatie en interne (risico)beheersing van uw organisatie te monitoren en bij te sturen. Het COSO II-framework is opgebouwd uit de volgende componenten (toetspunten):

Wij zullen in de rapportages de status en voortgang per COSO-component rapporteren. Hierdoor hebben de stakeholders van de gemeente een gefundeerd en actueel inzicht in de administratieve organisatie en de interne (risico)beheersing. Dit is immers één van de vereisten volgens de governance voorschriften. In onze rapporten zullen wij onze visie geven over de status, prioritering en voortgang van dit project en daar waar nodig voorzien van adviezen.

In bijlage 1 hebben wij het controletijdschema en de geplande contacten met u opgenomen.

4.2. Goedkeuringstoleranties

De materialiteit bij de planning en uitvoering van de interimcontrole is opgenomen in onderstaande tabel. Dit is gebaseerd op begroting van boekjaar 2019. Tijdens de jaarrekening controle zal dit worden bijgesteld naar de werkelijke lasten.

Goedkeuringstoleranties	Toelichting	Bedrag
Fouten	1% van de totale lasten	€ 1.552.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	€ 4.658.000

Voor de rapporteringstolerantie geldt als maatstaf dat wij elke fout of onzekerheid boven een bedrag rapporteren aan de gemeenteraad. Deze materialiteit en rapporteringstolerantie vloeit voort uit het door de gemeenteraad vast te stellen controleprotocol, wat voldoet aan de wettelijk voorgeschreven minimumvereisten. Dit controleprotocol wordt in 2019 opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. Indien hier aanpassingen van de goedkeurings- en rapportagetoleranties uit voortvloeien dan zullen wij deze uiteraard meenemen bij de jaarrekeningcontrole 2019.

4.3. Evaluatie kwaliteit dienstverlening

Een kwalitatief goede dienstverlening die aansluit op de wensen en behoeften van de gemeente is een van ons belangrijkste doelstellingen en daarmee een permanent aandachtspunt.

Een belangrijk element van de beoordeling en evaluatie is de communicatie met de belangrijkste stakeholders van de gemeente en overige betrokkenen. Wij streven naar het op een actieve wijze verkrijgen van feedback in relatie met de bestaande verwachtingen. Wij geven hieraan op de volgende wijze invulling:

1. Via cliëntservice evaluatiegesprekken met medewerkers uit het controleteam;
2. Via periodiek overleg waarbij naast controle specifieke punten ook jaarlijks de opdracht wordt geëvalueerd;
3. Door mogelijk noodzakelijk uit te voeren extra werkzaamheden vooraf met u te communiceren en hierover nadere afspraken te maken.

Wij vertrouwen erop u met dit auditplan een helder overzicht te hebben gegeven van het plan van aanpak voor de controle van de jaarrekening 2019 van de gemeente Het Hogeland.

Met vriendelijke groet,
Astrium Overheidsaccountants B.V.

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Voor akkoord namens de gemeente Het Hogeland

Graag ondertekenen en retour sturen aan Astrium

Bijlage 1: Tijdschema controlewerkzaamheden Astrium t.b.v. gemeente Het Hogeland

Werkzaamheden	Actie door	Datum van planning
Fase 1 – Controleaanpak en pre-auditmeeting		
Opstellen en aanleveren van concept auditplan aan de concerncontroller en teamleider p&c	**Astrium**	23 september 2019
Geven van een reactie op het concept auditplan	**Gemeente**	24 september 2019
Aanleveren van definitief concept auditplan aan de auditcommissie van gemeenteraad en wethouder financiën	**Astrium**	5 oktober 2019
Voorbespreking audit plan tussen griffier en tekenend accountant	**Astrium en Gemeente**	7 oktober 2019
Definitief maken auditplan en ter ondertekening aanbieden aan de gemeenteraad (griffier)	**Astrium en Gemeente**	8 november 2019
Fase 2 – Interimcontrole		
Aanleveren overzicht met op te leveren gegevens voor de interimcontrole	**Astrium**	14 september 2019
Uitvoering interimcontrole 2019	**Astrium**	11 tot en met 22 november 2019
Aanlevering concept managementletter aan de afdeling planning en control en concerncontroller	**Astrium**	6 december 2019
Bespreking en afstemming concept managementletter met afdeling planning en control en concerncontroller	**Astrium en Gemeente**	13 december 2019
Aanlevering aangepaste managementletter naar aanleiding van bespreking met afdeling planning en control en concerncontroller	**Astrium**	20 december 2019
Ontvangst reactie van het college op de concept managementletter	**Gemeente**	27 december 2019
Aanlevering definitieve managementletter aan de auditcommissie van de gemeenteraad inclusief de verwerking van de reactie college	**Astrium**	3 januari 2020

Werkzaamheden	Actie door	Datum van planning
Bespreking definitieve managementletter met de auditcommissie van gemeenteraad en wethouder financiën	**Astrium en Gemeente**	januari / februari 2020
Fase 3 – Eindejaarscontrole		
Aanleveren overzicht op te leveren stukken jaarrekeningcontrole (LOTS-list)	**Astrium**	Uiterlijk 10 januari 2020
Uitzetten steekproeven op vast actief, grondexploitatie, onttrekking reserves, onttrekking voorzieningen	**Astrium**	30 maart 2020
Aanlevering steekproef van steekproeven op vast actief, grondexploitatie, onttrekking reserves, onttrekking voorzieningen	**Gemeente**	14 april 2020
Aanlevering van 100% van de stukken conform lijst op te leveren stukken	**Gemeente**	28 april 2020
Start controle van de jaarrekening	**Astrium en gemeente**	28 april 2020
Afronding controle ter plaatse	**Astrium en gemeente**	31 mei 2020
Aanleveren en bespreken van de bevindingen naar aanleiding van de accountantscontrole	**Astrium en Gemeente**	31 mei 2020
Verwerken bevindingen in de jaarrekening	**Gemeente**	Uiterlijk 7 juni 2020
Aanlevering van het concept accountantsverslag	**Astrium**	7 juni 2020
Bespreking concept accountantsverslag en jaarrekening ambtelijk en bestuurlijk	**Astrium en Gemeente**	Tussen 8 en 13 juni 2020
Aanlevering definitief concept accountantsverslag aan de auditcommissie van de gemeenteraad en college	**Astrium**	14 juni 2020
Bespreking definitief concept accountantsverslag met auditcommissie in aanwezigheid van wethouder financiën	**Astrium en Gemeente**	Nader te bepalen in de maand juni 2020
Vaststelling jaarstukken 2019 voor het college	**Gemeente**	Nader te bepalen in de maand juni 2020

Werkzaamheden	Actie door	Datum van planning
Afgifte controleverklaring en definitief accountantsverslag na vaststelling van de jaarstukken door het college	**Astrium**	Nader te bepalen in de maand juni 2020
Behandeling jaarstukken 2019 in de gemeenteraad	**Gemeente**	Nader te bepalen in de maand juni/juli 2020